

СЕКЦІЯ №6

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Мердова Ольга Миколаївна,
завідувач кафедри адміністративно-
правових дисциплін факультету №2
Донецького державного університету
внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент*

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ТА ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ СПІЛЬНИХ ЗАВДАНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Введення правового режиму воєнного стану в Україні обумовило зміни в діяльності органів і підрозділів Національної поліції України щодо запровадження та забезпечення специфічних заходів в їх діяльності, наділення їх додатковими повноваженнями, виконання неспецифічних для них функцій тощо. Зазначене не могло не сказатися на організації внутрішньої взаємодії, при якій органи і підрозділи Національної поліції України взаємодіють між собою.

Зазначимо, що відповідно до п. 24 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» поліція відповідно до покладених на неї завдань бере участь відповідно до повноважень у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану. Відповідно до ч. 2 ст. 24 Закону України «Про Національну поліцію» у разі виникнення загрози державному суверенітету України та її територіальній цілісності, а також у ході відсічі збройної агресії проти України органи та підрозділи, що входять до системи поліції, відповідно до законодавства України беруть участь у виконанні завдань територіальної оборони, забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану у разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості [1].

Під час дії правового режиму воєнного стану територіальними (у тому числі між територіальними) органами Національної поліції, їх структурними і

відокремленими підрозділами реалізуються спеціальні службові завдання, виконання яких обумовлює взаємодію між різними органами та структурними підрозділами поліції.

На сьогоднішній день порядок взаємодії органів та підрозділів національної поліції між собою (внутрішньої взаємодії) передбачена рядом нормативно-правових актів, норми яких є розпорошеними і не дають системного уявлення про форми такої діяльності.

Так, відповідно до Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, затвердженої наказом МВС України від 31.10.2016 року №1129 «організація спільних заходів територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України при введенні правового режиму воєнного стану складається з етапів попередньої і безпосередньої (оперативної) підготовки до їх проведення.

На етапі попередньої підготовки сторонами, що взаємодіють, здійснюються:

- 1) розроблення планів та інших необхідних документів щодо взаємодії (інструкцій, регламентів, табелів, схем взаємодії, телефонних довідників);
- 2) визначення місць спільного прибуття, подальшого розташування поліцейських, що проходять службу в складі різних підрозділів, обсягів, послідовності й порядку спільного виконання спеціальних службових завдань;
- 3) узгодження порядку управління і взаємодії підрозділів при спільному виконанні спеціальних службових завдань, а також питань планування та здійснення усіх необхідних видів забезпечення виконання таких заходів;
- 4) проведення заходів з резервування (визначення (ідентифікація), підготовка, навчання, інструктаж, визначення необхідного резерву або ешелонування) сил і засобів для виконання завдань, пов'язаних з виконанням спеціальних службових завдань;

5) розроблення і здійснення інших необхідних заходів щодо підготовки до взаємодії відокремлених підрозділів територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів поліції.

На етапі безпосередньої (оперативної) підготовки здійснюються:

- 1) оцінка оперативної обстановки, стану, готовності і можливостей наявних сил і засобів;
- 2) визначення керівника для оперативного управління спільними діями при виконанні спеціальних службових завдань;
- 3) визначення необхідності залучення додаткових сил Національної поліції України до виконання спеціальних службових завдань, початку й послідовності спільного здійснення таких завдань;
- 4) виділення техніки та засобів, необхідних для здійснення спільних заходів» [2].

Не дивлячись на те, що зазначений відомчий нормативно-правовий акт є спеціалізованим, оскільки врегульовує аспекти взаємодії саме при виконанні визначених законодавством України службових завдань у випадку уведення правового режиму воєнного стану, а також виконанні завдань територіальної оборони та цивільного захисту в особливий період, його положення з 2016 року на жаль не переглядалися і тому не враховують певних питань, з якими стикнулися органи і підрозділи Національної поліції в умовах повномасштабних військових дій, які розпочалися 24 лютого 2022 року.

Взаємодія при плануванні і здійсненні заходів територіальної оборони та цивільного захисту в особливий період, а також обмін оперативною інформацією з обмеженим доступом здійснюються відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2013 року № 939.

Порядок організації взаємодії між Головними управліннями Національної поліції в областях та міжрегіональними територіальними органами Національної поліції України та їх територіальними (відокремленими) підрозділами під час реагування на правопорушення або події, що можуть викликати суспільний резонанс (прим. – такі події можуть бути обумовлені

військовими діями) передбачає залучення працівників поліції територіальних органів та підрозділів поліції суміжних або інших регіонів (районів) до оперативного реагування на правопорушення або події, ужиття ними (у тому числі разом з поліцейськими, на території обслуговування яких учинено правопорушення або події) першочергових заходів, спрямованих на встановлення та затримання осіб, які підозрюються в їх учиненні (готують та/або намагаються вчинити), надання необхідної допомоги особам, що її потребують, а також своєчасного документування обставин подій та дій підозрюваних осіб (далі - порядок організації взаємодії) [3].

Враховуючи важливість документування воєнних злочинів, окремо слід зупинитися на формах взаємодії органів та підрозділів Національної поліції між собою, які найчастіше використовуються в процесі розслідування правопорушень та прямо чи опосередковано зазначаються в КПК України, до яких слід віднести:

- надання слідчим доручення проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідному оперативному підрозділу;
- надання оперативними підрозділами допомоги слідчому при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій;
- право слідчого доручати оперативному підрозділу виконання заходів забезпечення кримінального провадження;
- право слідчого доручати оперативному підрозділу щодо встановлення місцезнаходження підозрюваної особи, яку оголошено в розшук [4, с. 17].

Більш докладно взаємодія органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні визначена в наказі МВС України «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» від 07 липня 2017 року № 575.

Узагальнюючи положення чинних нормативно-правових актів, що

врегулюють питання взаємодії органів та підрозділів Національної поліції України під час реалізації спільних завдань в умовах воєнного стану, можна виділити такі основні форми цієї діяльності:

- 1) оперативний обмін інформацією щодо підготовки до виконання і виконання спеціальних службових завдань в умовах воєнного стану;
- 2) проведення спільних оперативних нарад керівників структурних підрозділів Національної поліції України з питань підготовки до виконання і виконання спеціальних службових завдань в умовах воєнного стану;
- 3) здійснення спільних заходів з виконання спеціальних службових завдань в умовах воєнного стану, зокрема, щодо забезпечення публічної безпеки і порядку, у тому числі з підтримання або відновлення правопорядку; виявлення та документування військових злочинів; реалізації стабілізаційних заходів; несення служби на блок-постах; організації евакуації населення тощо;
- 4) спільне несення служби у добових нарядах, спеціальних поліцейських мобільних групах;
- 5) надання необхідної взаємної допомоги при реалізації спеціальних службових завдань в умовах воєнного стану;
- б) здійснення інших заходів, передбачених чинним законодавством.

На нашу думку, подальші дослідження питань взаємодії органів і підрозділів Національної поліції під час забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного стану повинні бути спрямовані на узагальнення набутого досвіду такої діяльності та його нормативного закріплення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40-41. Ст. 379 (із змінами і доповненнями станом на 15.06.2022).

2. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: наказ МВС України від 31

жовтня 2016 року №1129. *Офіційний вісник України*. 2017. №14. Ст. 400.

3. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: наказ МВС України від 27 квітня 2020 року №357. *Офіційний вісник України*. 2020. №41. Ст. 1345 (із змінами і доповненнями станом на 24.12.2021).

4. Організація взаємодії підрозділів Національної поліції під час проведення досудового розслідування: навч. посібник / О.П. Бойко, О.Ф. Кобзар, В.В. Рогальська, Н.П. Черняк. Дніпро: ДДУВС, 2017. 84 с.

Гавриленко Анастасія Віталіївна
курсантка 3 курсу КННІ ДонДУВС
Науковій керівник:

Носевич Надія Русланівна
Завідувачка кафедри правоохоронної
діяльності та поліцейстики факультету
№1 КННІ ДонДУВС,
кандидатка юридичних наук
підполковник поліції

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з воєнною агресією РФ та окупацією міст гостро постало питання забезпечення прав дітей. Багато дітей залишилися без домівок, а деякі навіть без батьківської любові та піклування. Постійні обстріли та руйнування важко пережити навіть дорослим, тимпаче – дітям.

Війна порушує права дитини: право на життя, бути із сім'єю та громадою, на розвиток особистості, на здоров'я, право на турботу та захист. Всі права мають бути захищені та відновлені національними та міжнародними інституціями. Однією з національних інституцій є система безоплатної допомоги, що захищає права дітей.

Згідно з Законом України «Про правову безоплатну допомогу» діти, у тому числі діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які